

Havdalah-The end or just the beginning?

A] Introduction

“And whether you light the candle and shake the spices or you don’t, you cannot call yourself a Jew unless the concept is written on your heart” (Howard Jacobson – *Kalooki Nights* p. 39)

פסחים ק"ג עמוד א' Tractate Pesachim 113a

אמר רבי יוחנן: שלשה מנוחלי העולם הבא, אלו הן: הדר בארץ ישראל, והמגדל בנוי לתלמוד תורה, והמבדיל על היין במוצאי שבתות. מאי היא - דמשייר מקידושא לאבדלתא.

Says R' Yochanan- Three people are sure to inherit a [fine] world-to-come; One who lives in Israel, and one who raises his children to the learning of Torah, and one who says Havdala on wine at the end of Shabbat. Who exactly? One that leaves over (*the wine*) from Kiddush for Havdalah

B] Text of Havdalah [Ramba"m's Code, Laws of Shabbat 29/3] הרמב"ם, הלכות שבת כ"ט ג

ברוך אתה ה' אלהינו מלך העולם המבדיל בין קדש לחול ובין אור לחשך ובין ישראל לגוים ובין יום השביעי לששת ימי המעשה
Blessed are you G-d, king of the universe, who makes distinctions between the holy and the mundane, between light and darkness, between Jews and Non-Jews, between the seventh day to the 6 days of work.

B] Biblical or Rabbinic obligation?

פסחים ק"ו עמוד א' - תנו רבנן; “זכור את יום השבת לקדשו” - זוכרהו על היין. אין לי אלא ביום, בלילה מנין - תלמוד לומר זכור את יום השבת לקדשו.

Our Rabbis taught in tradition; "Remember the Sabbath day to sanctify it"=remember it over a cup of wine. How do we know this is true even with regard to the night? Since it says; "remember the Sabbath day...

In the Rishonim

<u>רמב"ם</u> [שבת כ"ט א'] / <u>Ramba"m's Code</u>	<u>שו"ת הרא"ש</u> [י"א ג']... והקשה עליו <u>ר"ת</u> ... נהי דקידוש היום מן התורה, על היין אינו מן התורה, אלא חז"ל אמרו: זכרהו על היין; ועוד, <u>דאבדלתא לאו דאורייתא</u> .
מצות עשה מן התורה לקדש את יום השבת בדברים שנאמר “זכור את יום השבת לקדשו”, כלומר זכרהו זכירת שבח וקידוש, <u>וצריך לזכרהו בכניסתו וביציאתו</u> , בכניסתו בקידוש היום וביציאתו בהבדלה	<u>Responsa of the Ros"h</u> [11/3]...asked <u>Rabeinu Tam</u> ...I understand that saying Kiddush verbally is a biblical commandment, but our sages said; "say it on wine", and I'll add that Havdala is not biblical .
It's a positive biblical commandment to	<u>תוס' הרי"ד</u> [פסחים ק"ו.] - נהי דבקידושא הוי מושבע כדנפקא לן מ"זכור", אבל באבדלתא מי הוי נשבע אטו אבדלתא מדאורייתא היא?... <u>דהא בפירוש מוכח בפ' אין עומדין</u>

<p align="center">דהבדלה תקנת חכמים היא, ואינה מן התורה.</p> <p>Tosfot Rid¹ [Pesachim ibid]- I can well understand this being true with regard to Kiddush as it says "<i>Zachor</i>"/'Remember the Sabbath day' etc', but regarding Havdalah who said it's biblical?...as we have an open Talmud in the 5th chapter of Berachot stating that Havdalah is the institution of the Men of the Great Assembly².</p> <p align="center">מגיד משנה [על הרמ"י שם]- וראיתי המפרשים ז"ל חלוקים בזה; יש סוברים כדברי רבינו... וי"א שההבדלה אינה אלא מד"ס אבל הקידוש הוא דבר תורה.</p> <p>Magid-Mishneh³ [on the Ramba"m's code ibid]- I've seen a difference of opinion on this question; some agree with our Rabbi....and others state that Havdalah is rabbinic unlike Kiddush which is Biblical.</p>	<p>sanctify the day of Shabbat with words, as it's written in the verse [Shemot 20]; "<i>Zachor et yom haShabbat lekadsho</i>"/'Remember the Sabbath day to sanctify it', meaning remember it a remembrance of praise and sanctity, and one has to remember it at it's onset and when it exits; when it comes in with <i>Kiddush</i> and when it ends with <i>Havdalah</i>.</p>
--	--

C] Explanation; two ways of looking at Havdalah

<p align="center">מסכת שבועות י"ח:ה Tractate Shavuot 18b/</p> <p>כל המבדיל על היין במוצאי שבתות הוויין ליה בנים... דכתיב [ויקרא י, י] ולהבדיל בין הקדש ובין החול ובין הטמא ובין הטהור... וסמך ליה [שם יב, ב] אשה כי תזריע וילדה</p> <p>The person that is diligently careful in saying Havdalah over wine on Saturday night will have fine children as it's says; "to make a distinction between the holy and mundane and between the impure and pure", and juxtaposed to it states "and women will get pregnant and have a child"</p> <p>הבדלה בתפילה/Havdala during Davening</p> <p>אתה חוננתנו למדע תורתך, ותלמדנו לעשות חוקי רצונך. ותבדל ה' אלוֹקינו בין קודש לחול, בין אור לחושך, בין ישראל לעמים, בין יום השביעי לששת ימי המעשה. אבינו מלכנו החל עלינו את הימים הבאים לקראתנו לשלום, חשוכים מכל חטא, ומנוקים מכל עוון, ומדובקים ביראתך.</p> <p>You have ingrained us with the knowledge of your Torah and the ability to fulfill it's commandments, and you make a distinction between the holy and profane, between light and darkness, between Jews and non-Jews, between the 7th day and the rest of the week. Our Father/Our King- allow us to begin the upcoming week about to begin in peace, empty of sin and transgression and clung in your awe.</p>	<p align="center"><i>Sandwich</i></p> <p align="center"><i>the</i></p> <p align="center"><i>Holiness</i></p>
---	--

Ramification; Forgot to make Havdalah on Saturday night- Code of Jewish Law [OC 299/1]

<p align="center">שכח ולא הבדיל במו"ש, מבדיל עד סוף יום ג'.</p> <p>If one forgot and didn't say Havdalah on Saturday night, he can say Havdalah till Tuesday.</p>	<p align="center">וי"א שאינו מבדיל אלא כל יום ראשון ולא יותר,</p> <p>But some say that you can only say Havdalah till Sunday and not further then that</p>
---	--

¹ R' Yeshaya son of Mali of traini Italy, 1180-1260,

² ברכות ל"ג עמוד א' - אנשי כנסת הגדולה תקנו להם לישראל ברכות ותפלות קדושות והבדלות. The Men of the Great Assembly instituted for the Jews blessings, prayers, Kedushot and Havdalot.

³ Rabbi Widel de-tulsa, 14th century from Tulsa Spain, student of Rashba's students,

D] Chanukah= Not scared of the world with the sense of distinction

a) Tractate Shabbat 21b/כ"א עמוד ב'

מאי חנוכה? ... שכשנכנסו יוונים להיכל טמאו כל השמנים שבהיכל, וכשגברה מלכות בית חשמונאי ונצחום, בדקו ולא מצאו אלא פך אחד של שמן שהיה מונח בחותמו של כהן גדול, ולא היה בו אלא להדליק יום אחד, נעשה בו נס והדליקו ממנו שמונה ימים. לשנה אחרת קבעום ועשאוים ימים טובים בהלל והודאה. תנן התם: גץ היוצא מתחת הפטיש ויצא והזיק - חייב. גמל שטעון פשתן, והוא עובר ברשות הרבים, ונכנסה פשתנו לתוך החנות ודלקה בגרו של חנוני, והדליק את הבירה - בעל הגמל חייב. הניח חנוני את נרו מבחוץ - חנוני חייב. רבי יהודה אומר: בנר חנוכה פטור.

What is [the reason of] Hanukkah? For our Rabbis taught:...For when the Greeks entered the Temple, they defiled all the oils therein, and when the Hasmonean dynasty prevailed against and defeated them, they made search and found only one cruse of oil which lay with the seal of the High Priest, but which contained sufficient for one day's lighting only; yet a miracle was wrought therein and they lit [the lamp] therewith for eight days. The following year these [days] were appointed a Festival with [the recital of] Hallel and thanksgiving.

We learnt elsewhere: If a spark which flies from the anvil goes forth and causes damage, he [the smith] is liable. If a camel laden with flax passes through a street, and the flax overflows into a shop, catches fire at the shopkeeper's lamp, and sets the building alight, the camel owner is liable; but if the shopkeeper placed the light outside, the shopkeeper is liable. R. Judah said: In the case of a Hanukkah lamp he is exempt.

b] Code of Jewish Law, OC, 671/5-ה/א-תרע"ה, שולחן ערוך, או"ח, תרע"ה-ה/א-671/5

נר חנוכה מניחו על פתח הסמוך לרשות הרבים מבחוץ...ואם היה דר בעלייה שאין לו פתח פתוח לרשות הרבים, מניחו בחלון הסמוך לרשות הרבים; ובשעת הסכנה...מניחו על שלחנו ודיו.

The Chanukah candles are placed outside the **doorway of one's home** facing the public domain...and if you live on a high floor without a doorway facing the public domain, you place the candles **in the window** facing the public domain. And in times of danger...you place it on your table **in your home** and this is enough.